

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

§. Vnde sumenda sit vnitas, vel pluralitas numerica in peccatis merè
internis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

quia omnes illæ actiones continent irreuerentiam contra eundem Deum, & Christum, cuius Sacramenta irreuerenter tractantur: non sunt enim in rigore irreuerentiæ contra ius aliquod residens in Auctore Sacramentorum. Negari autem non potest, quod facilius uniuntur, ad faciendum vnum peccatum ea, quæ tendunt contra idem ius eiusdem personæ, quam quæ tendunt contra diuersa iura diuersarum personarum.

Vnde vltimè inferre possumus septimò, quando aliquis incipit grauitè detrachere Petro, & continuo sermone, occasione fortè nouæ interrogationis, rursus detrachit eidem in alia materia & in alia, possè dici totam illam esse vnicum peccatum detractionis: quia, vt dici solet in Philosophia, homogenea facilius uniuntur, & continuantur, quàm heterogenea: quare quando detrahitur est respectu eiusdem, & eiusdem speciei, & fit in eodem sermone, licet ab initio non esset animus dicendi ea omnia, sed occasione data, & feruore aliquo dicantur adhuc videtur possè vni ad faciendum vnum peccatum detractionis grauis. Sicut supra dicebamus de illo, qui percussit Petrum ter, vel quater, & postea addit quintam percussione eiusdem rationis, quæ sanè non est aliud peccatum distinctum, sed facit vnum grauius cum percussione præcedentibus. Aliud verò esset, si iniuria subsequens esset diuersæ speciei, vt si prius detrahebas Petro absenti, qui postea aduenit, & tunc prosequeris illum dehonorando, & contumeliis afficiendo: nam detrahitio præcedens, & contumelia subsequens, cum differant specie morali, non possunt faciliè vni ad faciendum vnum peccatum propter solam temporis successione immediatam: sicut percussio simplex præcedens, & occisio subsequens vniuntur, vt supra diximus.

Denique quando detractio prima erat de Petro, & postea occasione data, incipis immediatè detrachere de Paulo, non ita faciliè coniunguntur illæ detractiones ad faciendum vnum peccatum, quia licet conueniant in specie detractionis, habent tamen heterogeneitatem ex parte termini, ad quem terminantur, & iniuriam, quibus opponuntur quæ heterogeneitas obstat vnitati iniuriæ, quando aliud non est alia vnitas, qualis est, quando actio est eadem, vt quando eodem verbo detrahis vtrique.

Infero octauò, quid dicendum sit de pluribus iuramentis circa eandem rem in eodem sermone successiuè falsò prolatis, vel de pluribus blasphemis eodem iracundiæ calore dictis successiuè: quæ omnia facere vnum peccatum dicendum est iuxta regulam supra positam. Atque ita de iuramento falsò docet Azor tom. 1. lib. 4. cap. 4. quæst. 5. & de blasphemia Molina tom. 4. de iust. tract. 3. disput. 4. & alij, quos affert Diana 2. tom. tract. de Sacrament. resol. 163. & de contumeliis pluribus successiuè prolatis, idem Dianæ tom. 1. tract. de circumst. aggrauant. resol. 28. Hæc autem exempla attulisse sufficit, ex quibus, & cum proportionem ad ipsa poterit prudens Confessarius de vnitate, & pluralitate numerica peccatorum in aliis casibus iudicare: quæ cum moralis sit, pendet multum, vt dixi, ex qualitate actionis, & eius circumstantiis, quæ fundamentum præstant ad iudicandum, an actio fuerit moraliter vna, vel plures.

S. 3. Vnde sumenda sit vnitas, vel pluralitas numerica in peccatis, merè internis.

Est celebris sententia Magistri Cani in relectione de penitentia parte 5. qui distinguit duplicem interruptionem voluntatis malæ: alteram per vo-

P. Ioann. de Lugo de Penitentia.

luntatem contrariam; & tunc inquit multiplicari peccata, & explicandum numerum eorum: alteram per naturalem obliuionem, aut inconsiderationem; & tunc non oportet explicare numerum, sed sufficit dicere, per totum mensem amari turpiter fornicari, &c. quia est idem peccatum continuatum.

Hanc sententiam acriter impugnant Suarez dicta sect. 5. numero 10. vbi eam incredibilem appellat; Valquez dicto dub. 5. n. 10. vbi appellat falsissimam; Nonnus in præfati quæst. 9. art. 2. dub. 1. & alij qui volunt, eandem esse rationem de vtrâque interruptione, atque idè non solum per contrariam voluntatem, sed etiam per distractionem, & inconsiderationem multiplicari peccata interna. Arguit autem Suarez, quia apud Deum illæ duæ voluntates merentur distinctos gradus pœnæ, sicut si fuissent actus boni, merentur distinctos gradus gloriæ.

Hoc tamen argumentum retorqueri potest clarè: quia etiam si actus non fuisset interruptus, mereretur diuersos gradus pœnæ per primam & per vltimam partem suæ durationis; & in actu bono singulis partibus corresponder distinctum præmium. Vnde legitur de Monacho quodam, qui audiuit aliquando, & vidit Angelum post se norantem, & numerantem omnes passus, quos in portanda aqua faciebat, vt omnes, & singuli præmiarentur: & tamen omnes illi passus faciebant vnum opus bonum, sicut facerent vnum peccatum, si esset opus prohibitum.

Alij defendunt sententiam, & distinctionem illam Cani de duplici interruptione diuersa. Ioannes de la Cruz in direct. Confitent. parte 2. de Sacram. penit. quæst. 3. dub. 6. Petrus Fay in Addit. ad 3. part. quæst. 9. art. 2. disp. 5. ad 4. argum. Homo bonus de Examin. Ecclesiast. part. 1. tract. 5. capite decimo tertio, quæstione 83. Quorum sententiam probabilem iudicat Diana 2. tom. tract. 4. de Sacram. resol. 95.

Ego puto in primis, quæstionem esse ferè de nomine inter illas duas sententias: nam prima ita dicit, non multiplicari peccata absque reuocatione voluntatis, vt tamen dicat, explicandum esse tempus, quo illud peccatum durauit, an per mensem, vel hebdomadam, &c. Ita enim expressè fatentur omnes illi Auctores citati. Secunda verò sententia, licet dicat, multiplicari peccata per quamcunque interruptionem, fatetur tamen, impossibile sæpè esse eas interruptiones explicare, & idè dicunt sæpè satisfieri explicando durationem temporis. Ita Suarez numero 17. & 18. Valquez numero trigésimo quinto. Coninck disputatione 7. dubio 7. num. 151. & 152. qui dicunt, quando interruptiones illæ non sunt notabiles, sed breues, non debere explicari aliter, quàm explicando durationem totam. Addit Coninck, qui per aliquot dies, vel hebdomadas sonit cupiditatem vindictæ, vel odium, aut amorem turpem, satisfacere communiter, si dicat, se illo tempore magna parte diei, aut quasi per totum diem de illa re cogitasse. Itaque ferè solum est dissensio quando fuit magna interruptio inter illos actus, & faciliè potest numerus percipi, & explicari, an, tunc non fuisse interruptam priorem voluntatem per aliam contrariam formalem, vel virtuales, conducat, ne obligemur ad explicandum numerum. Dixi vel virtuales; quia contingere posset, vt absque aliqua formali reuocatione, ipso temporis lapsu, vel rerum mutatione, iam homo sit in tali dispositione, vt non ita commoueretur nunc ad desiderium, vel odium, sicut prius, si nunc idem obiectum proponeretur, vel in memoriam rediret quo casu credo, quod Auctores prioris sententiæ non negabunt, talem interruptionem sufficere ad multiplicanda peccata, si iterum daretur consensus.

Ii 2 Hoc

565.

Hoc supposito, aliter distinguendum existimo in voluntate interna male saepius repetita: aliquando enim illae duae voluntates habent ordinem inter se, ita ut una dependeat ab alia, aliquando nullum habent inter se ordinem. Exemplum esse potest, si aliquis hodie cogitans de foemina aliena, decernat illam procurare, & cras iterum de illa cogitans, & memor decreti hodierni, decernat iterum, eam procurare, & sic deinceps: tunc posteriores voluntates dependentiam habent à prima, quia absque nova deliberatione aut consultatione ex vi primae voluntatis ponitur ista secunda, sicut ex vi intentionis ponitur electio medij ad finem. Aliquando verò una voluntas non dependet ab alia, sed sicut heri videns foeminam illam turpiter concupiuit; sic hodie eam iterum videns, eam iterum turpiter concupiscit, non influente priori concupiscentia in secundam, nisi per accidens fortasse, quatenus reliquit habitum, quo facilius sit secundus actus, quam primus. Dico itaque quando voluntates se habent primo modo, & cum illa dependentia, & causalitate; probabilis videtur sententia Cui, quod nisi influxus ille interrumpatur per voluntatem contrariam, continuetur moraliter idem peccatum, secus quando voluntates secundo modo se habent.

566.

Quoad secundam partem convenimus cum secunda sententia, & probatur faciliè argumentis, quae pro se adducunt eius auctores: quia nimirum illae duae voluntates non habent concatenationem, & connexionem ad unitatem moralem, cum non habeant inter se ordinem, & aliunde distent tempore notabiliter; non sunt ergo vnum peccatum; alioquin idem dici posset de primo odio, quod habuisti in pueritia, & de secundo, quod habuisti in senectute, esse idem numero peccatum. Quod verò dicendum sit, quando distantia temporis brevis esset inter utramque voluntatem, postea videbimus.

Quoad primam verò partem, probari etiam potest conclusio posita, primò à posteriori; quia si illa voluntas pervenisset ad assequutionem sui obiecti, & copulam cum foemina aliena, totum illud à principio usque ad finem computaretur pro vno peccato, & satisfaceret confitendo illud, tanquam vnum peccatum consummatum, non explicando quoties habuit decretum procurandi illam foeminam: ergo etiam ante consummationem operis, illae voluntates habebant iam connexionem inter se sufficientem ad constituendum vnum peccatum: nam si ante consummationem operis fuissent duo, non possent postea reduci ad vnum per aduentum operis consummati.

567.

Hinc sumitur ratio à priori: quia illae duae voluntates in casu posito habent inter se ordinem, quatenus utraque tendit ad idem opus ponendum, & una dependet ab alia in ordine ad idem. Nam sicut voluntas hesternae occidendi Petrum excitat hoc mane post somnum voluntatem prosequendi iter ad homicidium perpetrandum; ita excitat hoc mane ad habendam novam voluntatem occidendi Petrum, sine qua voluntate non prosequeris iter: ergo sicut voluntas prosequendi iter facit vnum peccatum cum voluntate hesternae occidendi, propter concatenationem, & dependentiam vnius ab alia: sic etiam voluntas hesternae propter illam dependentiam vnius ab illa. Haec autem dependentia non est maior, quando opus non fuit consummatum: siquidem supponimus, primam voluntatem fuisse de se efficacem, & propter suam efficaciam intulisse postea secundam: ergo illae voluntates

quoties interuenit talis dependentia, faciunt vnum, & idem peccatum. Quem sensum fortasse intendit Pater Salas *dist. 8. num. 85.* dum loquens de unitate peccati interni, specialiter loquutus est de voluntate interna faciendi aliquid opus externum. Sic enim dixit: *voluntas efficiendi aliquid opus externum, quando opere non completur, nec interruptur per contrarium actum, licet physicè interrumpatur, & postea renouetur; vnicum tantum peccatum est: intellige, nisi inter ipsos actus voluntatis multum tempus intercedat, quia tunc censetur moralis interruptio.* ex quibus verbis colligitur, voluntatem etiam internam, quae caret effectu externo, quando tamen de se est efficax voluntas illud faciendi, posse retinere unitatem moralem vnius peccati, sicut de peccato ipso externo dictum est. Id autem, quod addit, hoc intelligi, nisi intercedat inter ipsos actus voluntatis multum tempus, verum etiam est iuxta id, quod supra *numero 545.* diximus de ipso peccato externo, posse, etiam nulla reuocatione posita, interrumpi per interruptionem aliquam moralem: ceterum sicut ibi diximus, illud non interrumpi per somnum, aut similes interruptiones communes, & ordinarias; sic dicimus de voluntate efficaci interna, dum per talem concatenationem ordinatam ad opus operatur. Fortasse tamen facilius interrumpuntur moraliter voluntates merè internae, quando opus non cepit poni exterius; quia illa positio, seu inchoatio externa, cum sit sensibilis, facilius coniungit partes in ordine ad vnum humanum, & morale faciendum.

Restat explicandum, quando voluntates non sunt ita subordinate, nec una est causa alterius, sed sunt ex illo secundo genere supra explicato, quae, & qualis temporis distantia sufficiat ad hoc, ut non possint facere vnum peccatum: de quo variè loquuti sunt Theologi, & quidem satis obscure. Aliqui enim licet dicant, actum non interrumpi, nisi per voluntatem contrariam; addunt tamen, explicandam esse eius durationem, si nimia fuit. Petrus Ray *loco supra citato* exemplum ponit, si aliquis permanet in turpi cogitatione per integrum diem, aut hebdomadam. Pergianus supra citatus exemplum ponit, si per totum mensem duravit. Alij, quos refert Henriquez *lib. 5. cap. 5. numero 5. littera D. in Glossa*, dicunt, non esse explicandam continuationem in consensu turpi per horam. Alij apud eundem dicunt, nec si dimidio die continueatur; alij ponunt continuationem per decem horas esse explicandam. Suarez *dist. 8. sect. 5. num. 17.* dicit interruptiones imperceptibiles non esse explicandas, sed sufficere declarare durationem totam. Conink dicit, eiusmodi interruptiones breues non multiplicare actus, meliusque explicari malitiam, si dicatur, per tres horas aliquam cogitationem durasse, sed non statui regulam durationis necessariò declarandae. Henriquez cum alijs loco citato dicit, minus sufficere ad interruptionem, & numerum in peccatis, quae complementum habent in animo, ut est haereticus.

Ego existimo, regulam moralem desumendam esse arbitrio prudentis ex proportionem ad peccata externa. Nam sicut in peccato externo contumelia, & iniuria perseverat unitas peccati quando in eodem congressu successivè multiplicatur contumelia, & iniuria; etiam occasione accepta ex responsione illius, cui iniuriam inferis: multiplicatur autem numero ea peccata, quando postquam ille decessit, postea denuo tibi occurrat, & iterum ei contumelias inferis, aut iniurias, quia illa prior actio iam censetur moraliter finita, & completæ.

completa: ita cum proportionem videtur in peccatis internis dicendum; quando enim obiectum perseverat nobis præfens moraliter, quia non habuimus animum discedendi ab ea cogitatione, sed casu, & naturalialiqua distractione interrumpitur; censetur adhuc moraliter idem congressus (ut ita dicam,) cum obiecto, quod nunquam discessit, sed habet se, sicut ille, quem contumelia afficit, qui non discedit, licet parum auertas faciem ad loquendum aliquid breue cum alio ibi præfenti. Quando verò discessimus iam voluntarie ab ea cogitatione, licet non per reuocationem voluntatis præteritæ, iam censetur congressus ille cum obiecto finitus, & completus, data nimirum obiecto licentia discedendi, & abundi. Quod si postea redeat, censetur nouus congressus & alia iam occasione peccati, non prima, quæ iam cessasse videbatur.

Hinc infero, si reuera interruptiones fuerint æquæ breues, idem dicendum esse, siue actus malus durauerit per semihoram, siue per diem integrum: non debet enim attendi ad durationis mensuram, ut sit vnus, vel plures, sed ad carentiam interruptionis moralis. Cæterum quia facilis contingit interruptio moralis in longiori spatio temporis, quam in minori; ideo utilis est regula de longiori duratione explicanda, quia difficile est, quod toto illo tempore duret idem quasi congressus cum obiecto & quod homo non discedat plena libertate ab illius cogitatione.

Addo, non posse eandem mensuram, aut regulam tradi pro omnibus actibus malis; aliqui enim facilius interrumpuntur, & breuius durant, v. g. blasphemia interior, & alij actus similes, qui non tendunt ad obiectum externum. Alij verò longius durare solent, ut desiderium turpe, odium proximi, & similes. Et in iis longius durant, qui ex maiori, & vehementiori passione, aut concupiscentia procedunt. Regulariter ultra duas, vel tres horas non videtur perseverare moraliter eadem voluntas merè interna; quia difficile est, quod homo velit longius perseverare in eadem cogitatione, aut amore, & non attendere ad alia. Ideo, quando duratio est longior, solet explicari, quia regulariter habebit interruptiones aliquas morales, nec homo voluit toto die non discedere à tali cogitatione, sed voluit aliquoties, licet postea cogitatio iterum, & iterum repulsa redierit.

Duo tamen in his aduertenda sunt. Primum, quando poenitens vel ex se, vel interrogatus explicat numerum peccatorum, non debere regulariter interrogari iterum de duratione singulorum, si, verbi gratia, dicit, se desiderasse turpiter quandam sceminam, & Confessarius interrogat, quoties; atque ipse respondet decies, plus, minusve; non oportet iterum petere, an illis vicibus diu durauerit in tali desiderio: quia cum ipse interrogatus de numero, determinat illum numerum, credibile est, quod ipse concepit, se interrogari de vicibus moraliter distinctis, atque adeò de illis respondisse. Quod si ex circumstantiis appareat, ipsum non respondisse iuxta distinctionem moralem, sed iuxta aliam magis crassam, quæ fieret per interruptionem dierum; tunc examinandus esset magis in particulari: prout solent aliqui interrogari de numero concupiscentiæ turpis, dicere decies, v. g. quod ipsi intelligunt de numero sceminarum, quas concupierunt, quarum tamen aliquam plus quam decies verè concupierunt.

Secundum aduertendum est, si poenitens errauit in numero, dicendo plures actus, quam reuera erant, ita tamen ut in ipso errore non peccauerit grauiter, non esse obligationem postea in

P. Ioann. de Lugo de Poenitentia.

alia confessione corrigendi illum errorem. Hoc est contra Ioannem Yribarnem in 4. distinctione 17. disputatione 57. sect. 8. tom. 2. qui dicit, cum, qui dixit, se decies mœchatum esse, & postea peracta confessione aduertit, se solum ter fuisse mœchatum, debere postea iterum illud confiteri. Hoc tamen omnino caret fundamento: qualem enim materiam dare deberet in secunda confessione? Non quidem illa tria peccata, quia iam ab illis fuerat absolutus directè, cum illa tria contenta fuerint in numero maiori: neque etiam deberet confiteri negationem aliorum septem, quia negatio peccati non est materia absolutionis: nec denique deberet confiteri errorem commissum in priori confessione, quia supponimus, illum non fuisse cum peccato; ergo nulla est obligatio corrigendi iterum in confessione illum errorem: ut supponunt etiam Bonacina disput. 5. de Sacrament. quest. 5. sect. 2. punct. 3. numero 3. Megala 1. part. institut. Confessar. lib. cap. 18. num. 10. & Diana 1. tomo tract. 3. Miscell. resol. 25.

S. 4. Quando, & quomodo possit poenitens propter difficultatem explicandi numerum, dicere multitudinem confusam, aut durationem status mali.

Hoc est alterum caput explicandum circa obligationem confitendi numerum peccatorum, qui sæpè difficile potest explicari, & tunc ut eo modo, quo possit, explicetur, remedium esse potest dicere tempus, quo in tali statu, & consuetudine peccandi perseverauit. Atque ita de meretrice inneterata loquentes dicunt aliqui, sufficere, quod manifestet tempus, quo fuit in eo officio. Canus de poenitentia part. 5. Petrus Soto lect. 9. de confess. Nauarrus in summa cap. 6. num. 5. Caietanus tom. 1. opuscul. tract. 5. cap. 3.

Alij limitant hanc sententiam: quia contingere potest, quod vna meretrix in vno loco decies fornicetur, dum alia centies in alio loco: quare oportet frequentiam sollicitam explicare. Ita Soto in 4. distinctione 18. questione 2. articulo 4. Addit Vasquez questione 91. articulo 1. dub. 5. numero 3. explicari debere aliquando numerum certarum specierum, quæ non ita frequenter occurrunt, ut quoties cum religiosis, vel Sacerdotibus, aut personis sacris; quoties cum consanguineis, & alijs similibus, quæ peccata facilius numerari possunt. Quare idem dici posset de peccatis cum coniugatis, quæ non solent esse ita frequentia, maxime scienter. Addit etiam idem Vasquez, circa numerum actuum interiorum non esse cogendas, ut dicant frequentiam solitam, & numerum per hebdomadas, aut dies, sicut dicebatur de frequentia solita fornicationum explicanda: quia in his actibus internis videtur impossibile, eos ad aliquem numerum reducere sine periculo maximi erroris per excessum, aut defectum. Idem ferè dicunt Conink dicto dub. 7. in fine, & Fagundez dicto lib. 3. cap. 4. numero 11. & alij, quos refert, & sequitur Diana 2. tom. tract. 4. de Sacrament. resol. 89.

Ex his, quæ prædicti Auctores dicunt, licebit pro praxi aliqua inferre. Primum id, quod de meretrice inneterata dicunt, dicendum etiam esse in quocunque alio peccatore, in quo æqualis sit difficultas explicandi numerum, aut illum reducere ad aliquam multitudinem confusam, ut notauit Vasquez numero 4. Unde locum habere potest in eo, qui passim concupiscit turpiter sceminas